

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

SZERKESZTOI SZALLAS:

O-vár, Vizi-utca. 231. szám, első emeletben

Megjelen a lap hetenkint négyszer u. m. Vasárnap, Kedden, Csütörtökön és Szombaton. Ára évi negyedszer 3 ft. o. é. Hirdetési ár: négyhasábos sorért először 7 kr, másodszor 6 kr, harmadszor 5 kr. o. é. s minden hirdetés után 30 kr bélyegdíj. Előfizetés s hirdetés a kiadó-hivatalnál kezeletik.

KIADÓ-HIVATAL:

Közép-utca, STEIN J. könyvkereskedése.

Kolozsvár, június 7-ikén.

E hónap nagyszerű jelenetekkel kezdődik. Ötödikén a képviselőház bevégezte a trónbeszédre teendő válaszfelirat feletti tárgyalását: a felirat, illetőleg a mérsékelt párt győzött a határozat, illetőleg a szélső bal felett.

Győzött de csak a szavazattal. Roppant horderejű, nevezetes kérdés. De azért a kormány és nemzeti közti közeledhetés hídja részünkről le van rakva. A kormány most már nem felelhet a ház felosztásával, nem ostromállapottal. A tollali felelet megtételével egy emberét már meg is bizta.

A másik, mire tisztelt olvasóink becses figyelmét felkívánjuk hívni, az, hogy hatodikán Felső-Magyarországon, Szt.-Mártonban szlávnak nevezett tót congressus nyílt meg, melyre a legvérmesebb pánszlávok fognak megjelenni. S híre jár, hogy az erdélyi és magyarországi románok is a szerbek mintájára congressust fognak kapni, s amott egy tót, imitt egy román vajdaság felállítását fog indítványba hozatni.

Ezzel kezd tehát a reactio a magyarok felirata felelni. Mit a horvát hongyulésen, s a szerbek congressusán ki nem birtak vinni, most már a tótok és románok által akarják megkísérteni, — a magyarok provokálását.

Felakarják tehát bontani Magyarhon népei közt az egyetértést, hogy a Reichsrathba bevonhassanak. Tervbe vétetett tehát Magyarhon feldarabolgatása, hogy az apró darabokat ősi alkotmányától könnyebben megfoszthassák. A 48-ki egymásra bösztés veszi kezdetét, hogy Ausztriába rendre beolvasszthassanak.

Oly nagyszerű kérdés, hogy jónak látjuk egyelőre minden commentár nélkül adni. Nagyszerű kockázat a kormánytól, mert e lépéssel új határ izen a magyar birodalom történeti jogának... Magyarország még elég erős új alapokon is magát regenerálni, s nem gondolják meg, hogy a 48-tól oly sokat érett nemzetiségeknek történetesen eszükbe juthat egy szabad, alkotmányos foederált Hunniát alapítani, s akkor Ausztria, mit eddig is a magyar birodalom tartott fen, kockára van vetve.

Azonban hiszszük, hogy a felirat keresztül menetele az ábrándokra épült „Új Ausztria“ egyik chimérájának, a Gleichberechtigungnak nevezett germanizálásnak, ez lesz utolsó kétségbeesési kísérlete; s hiszszük, hogy a nemzetiségek megtanulták 12 év előtt és alatt, hogy a mint a magyar le volt verve, az apróbb nemzetiségek azonnal utánverettek; s be fogják látni, hogy a megosztás jelenleg igénybe vett politikája oda tör, hogy a megosztott magyar birodalom nemzetiségei magok gyengítsék el magokat.

Nézetünk bővebb kifejtésére, azt hiszszük, nincs, nem is lesz szükség. Tizenhárom év alatt sokat, sokat tanultunk.

K. L.

Δ (A törvénykezési értekezlethez.) Junius 1-ső napján, 1861. — (Folytatása és vége.) — Tekintsük a napoként nélkülözhetlen mezei rendőrséget. Nincs törvényünk róla, az approbáltis törvény szol a hajtó-pénzről; a hármaskönyvi törvény a nehéz giráról, ha valaki a hajtott marhat három napon túl tartja; az 1791-ki törvény az erdők pusztításán vagy más hatalmaskodások elkövetésén befogottakra nézve a harmadnapos perről. De ennyi minden, mit törvényeinkben tanulunk a mezei rendőrségről. Erdélyi törvényeink általános elvei szerint még a megbecsült kár megkapásáért s így néha néhány garasért is damnificatio pert kellene folytatni, még pedig a jogegyenlőség alapján most bár ki ellen.

Meg van Magyarországnak 1840-ki mezei rendőrségi szép törvénye, kötelez ez minket is, és a mennyiben azon törvény a kiváltságos és nem kiváltságos osztály közt a büntetésekre nézve különbséget állított fel, eltörölte ezen különbséget, s a nemesekre szabott büntetést és eljárást általánosan mindenkire kiterjesztette az 1848-ki törvénynek a jogegyenlőségről kimondott elve. Tisztelem én a gazdasági egyetemen a mezei rendőrségről ezelőtt pár évvel készített javaslatát; de törvényünk van, az uniónál fogva kötelező Erdélyt is; következésképp egyedül ezt vélem életbe léptethetni; octroyozásra jogot se szükséges nem ismerem.

Nézünk tovább az urbéri ügyeket. Mind Magyarországon, mind Erdélyben az 1791-ki 27-dik törvényezikben azon elvet látjuk, hogy a kormány a mit urbéri ügyekben országgyűlések nem tartása alatt egyoldalulag rendelkezett, azt a későbbi törvényhozás vissza nem vonta, ha-

nem törvényen szentesítette. Ezen elv alapján az ország-bírói értekezlet az urbéri patenst törvényesnek nyilatkoztatta. Egyebet mi erdélyiek se tehetünk. De a mi az urbéri ügyek kezelését illeti: elvi kérdés van megyeink és a kormány közt. Jól tudjuk, a kormánynak elve nem 1848. hanem az azelőtti törvények, idomítva belőlük némelyeket nem az 1848-ki törvények alapján, hanem mint vissza nem vonható forradalmi fait accomplies következtében. 1848 előtt az urbéri ügyeket a megyék tisztsegei által és folyamodás útján a k. főkörmányszék kezelték; tehát a kormány az urbéri ügyeket vissza akarja a megyéknek adni, mert 1848 előtt is a megyék hatósága alá tartoztak. De az 1848-diki erdélyi urbéri felszabadítási törvény 5-dik §-a eltér az azelőtti urbéri törvénykezési módtól, eltér egyszersmind az 1847-ki pozsoni 9-dik 10-dik és 11-dik törvényezikktől is, és Erdélyben a föld természete feletti urbéri pereket a kormány által kinevezendő bíróságok által rendeli elíteltetni. Fontos okok vezérték erre a kolozsvári 1848-ki országgyűlést, melyek most is állanak. Tekintsük a dolgot közelebbről: vajon megyeinknek az urbéri ügyekbeni eljárását a rossz akarát nem használná-e fel oly bujdosásokra, minőkkel az 1848-ki véres jeleneteket is megkezdte volt? Véleményem az, hogy ezen ügyeket, a mennyiben még hátra vannak, a törvény tiszta rendelet értelmében végeztesse be a kormány saját organumai által. Nem azt akarom ezzel kifejezni, hogy tartsa meg a kormány a tiz urbéri altörvényeseket osztrák mintára kiszabott hosszadalmas perlekedési rendszerével; ha azon tiz urbéri törvényszék előre kihirdetett határnapokon helységenként kiszállott, mindenikben a fennfoglalt követeléseket azonnal kinyomozta, ily módon az egész helységen a föld természete feletti kérdéseket egyszerre mind tisztába hozta és elítélte volna, — mindenestre fennhagyatván az 1848-ki erdélyi törvény értelmében a fő-törvényszék felülvizsgálata —: 1858 febr. óta, mikor az erdélyi urbéri perek megindultak, rég be volna minden végzve s megnyugtatta mindenki. Így pedig folyt minden egyes csekély tárgy felett egy-egy hosszú külön per, megindult akkor, mikor tetszett valamelyik félnek keresetét beadni és mindannyiszor megzavarta nem csupán a perben állók, hanem más annak tudására jövő földesurak és volt urbérek közt is azon kölcsönös bizalmat, melyre hazánkban oly nagy szükség van. Minél fogva ohajtható, hogy ezen még függőben lévő kérdéseket minél hamarabb és minél egyszerűbb eljárással végeztesse be a kormány saját organumai által.

Csak néhány szót erdélyi perfolymunkról általánosan. Erdélyben a perek levatán kezdődtek; meghivatott az alperes a királyi táblára a királyi pecséttel rendelkező ítélmesterek, királyi tábla, elnök vagy főkörmányszéki titoknok által kibocsátott cancellisták által evocatorium mandatum mellett, meghivatott az altörvényszékekre a szolgabíró vagy két megyei táblabíró által citatoria instructio mellett, és azután beadatott a levata. Magyarországon libellatorius perben a keresetlevél közzétett a bizonyos napra az idézett alperessel. Most a jogegyenlőség korában, megtartjuk-e a mandatumokat és ily meghívási módokat költségeikkel? minden incidens itéletet batvan napi és három nap, tizenöt napi recursusokkal tesszük-e függőbe majdnem egy évig? minden tanut ismét bizonyos díjért kiadandó compulsiorem mellett fognak-e eléllíteni? tenni fogjuk-e az itélőszék, felperessé és perfolym elleni kifogásokat külön? viszzük-e ezeket recursusokkal? mi lesz az özvegyi prorogátakkal a váltói eljárás fontosságával szemben? lesznek-e inhibíciók mandatumokkal? minden felhívott pert ekis transmissio mellett bocsátunk a királyi táblára s onnét felebb, azért, hogy ennek méltatlan költségeivel a jegyzők és ítélmesterek hasznára terheljük a jogegyenlőség alapján a legszegényebb perlekedőt is? miután a végítélet kimondatott, ismét sententia alakjában, melynek hasonlóképp díja van, fogjuk-e azt szerkeszteni, hogy végrehajtás kövesse? adni fog-e ki az ítélmester a saját maga és ítélbírói társai által hozott, felhívást megtagadó ítélet megdöntése végett ismét bizonyos díjért preceptorium mandatumot? meg fog-e kívánni a novum gratiosumra egy az ítélmester által kiadandó mandatum? és végre midőn végrehajtásra kerül a sor, az ítéletet a királyi táblai cancellisták fogják-e végrehajtani nagy költséggel? az executio s civile brachium visszaverésének botrányos jeleneteit el fogjuk-e játszani? — Mehet-e mindez a jogegyenlőséggel, melyből önként következik oly törvénykezési eljárás, minek költségeit a szegény is bírhasa, egyszersmind mindenki által érthető legyen. — Lehetetlen ezeket most így gyakorlatolni.

Az országbírói értekezlet a váltói és csödi eljárás alapján nagyon egyszerű és rövid perfolymot dolgozott ki; törvényen alapuló analogiára fektette tervét.

Rövidbe foglalom véleményemet:

1) Az 1848-ki kolozsvári 1-ső t.-cikk 3-dik §-sa az igazságszolgáltatásnak az azelőtti erdélyi módon fenntartását nem tizenkét év utáni hosszú időre, hanem csak azon rövid interimre határozza, a meddig már az 1848-diki közös hongyulés folyama alatt remélte azt elrendeztetni.

2) Habár Erdélynek saját képviselői általi megjelene a jelen pesti hongyulésen akadályozva van, de azon országgyűlés jogilag a miénk is; következésképp miután az országbírói értekezlet munkáját rövid időn tárgyalás alá veendő, várjunk addig a fontosabbak elintézésével.

3) Az unió, valamint Erdély minden ügyeire, úgy az igazságszolgáltatásra nézve is életkérdés; ezt az unió nél-

kül megoldani lehetetlen. Kertülünk minden disuniót, ne tegyünk semmi a magyarországitól eltérő intézkedést, mert ily provisoriummal nehezítünk jogilag most is fennálló uni-ónkat. Hanem ismerjük el Magyarhon magánjogi és törvénykezési törvényeit a Királyhágon innen is érvényeseknek; tartuk fenn eltérő successionalis törvényeinket, mert azokat közös honunk törvényei szentesítették Erdélyre nézve; minden egyebekben kövessük azt, a mit pesti országgyűlésünk a magánjogi és törvénykezési kérdéseket illetőleg ki fog mondani.

4) Addig szorítkozunk a törvénykezési pályán csupán a halaszthatatlanok körüli intézkedésekre, melyek következnek:

a) A büntető perek; ezekre nézve megyeink véleménye egyezik az országbírói értekezlettel, mely a régi criminalis praxist és eljárást, de a közpolgári szabadság és jogegyenlőség alapján véleményezte fenntartandónak.

b) Az osztrák rendszer alatt függőben maradt perek folytatása, mire nézve a hasonló esetre hozott 1791. 39—48-dik erdélyi törvényezikkeink szolgáljanak utmutatókul. Ezekben érvényeseknek ismertetnek el a törvénytelen perlekedési rendszer alatt történt ítéletek és végrehajtások, elrendeltetik a függőben maradt végítéletek végrehajtása, minden a törvényellenes rendszer alatt bevezett perek végrehajtás után megújíthatók, az érdemi tárgyalásig jutott perek folytatandók és bevezendők, a csupán keresetlevél mellett állók újból indítandók sat.

c) A mezei rendőrségre nézve tartuk magunkat, jogegyenlőség alapján alkalmazással, a magyarországi 1840-diki törvényhez.

d) A váltói ügyekre nézve kérjük a kormánytól a váltótörvényszékek felállítását az 1840-diki magyarországi váltótörvény szerint.

e) Urbéri ügyekre nézve kérjük a kormánytól azoknak az 1848-ki erdélyi urbérfelszabadítási törvény alapján saját organumai általi tárgyalatását és minél előbbi bevezetését.

f) Az adósságokra nézve hozzuk gyakorlatba az 1836-ki és 1840-ki magyarországi szóbeli pert és eljárást.

Tordamegye, május 30-dikán, 1861. — A május 23. 24. 25. napján tartott megyei bizottmányi ülésünk fontosabb közérdekű tárgyalásai a már előlegesen közletteken kívül — a következők:

Főispán ö mlga elősorolja azon eredményeket, melyek a mult bizottmányi ülésnek határozatait folytán fölműtathatók. Ilyen a leveleknek a volt eszázári járás-hivataloktól történt átvétele. Az egyesülés tárgyában tett föliratok s ezek támogatására a testvérmegyékhez intézett atyafiságos kérés sat.

Előterjeszti továbbá, hogy az adó felhajtása tárgyában ö mlgához több rendbeli rendeletek érkeztek, melyek irányában fölirt, de eredménytelen; egyszersmind értesítette, de csak is értesítette a községeket a katonai executio fenyegető veszélyéről — a nélkül, hogy a fizetés iránt rendelkezett volna. Tette pedig ezt azon indokból, hogy ne vádolhassa senki, miszerint a súlyos következményekről nem értesítettén, azokat község vagy egyén, ha akarta volna is, magáról el nem bírhatta. Ezzel ezen kellemetlen tárgyat tanácskozás tárgyalni kitziti.

Huszár Károly b. ugy hiszi, hogy a törvénytelen adó törvénytelen felhajtásába a megyehatóság negativ értelemben is be nem folylhat; hogy annak fizetése körül sem értesítőleg, sem tanácsadólag be nem elegyedhetik. Szabó Lajos elmondja, hogy a társadalom minden rétegeiben, fent és alatt az absolutismus élet-halál harca foly az alkotmányos szabadság elve s életbeléptethetése ellen. S mert nincs független, felelős magyar miniszteriumunk, nincs felelős pénzügyrünk: a tényleges hatalom most csak mint ocf. 20-dika előtt korlátlanul tűzheti zsarnok rendszerét. A nyílt zsarnokság nem oly veszélyes, mint az álarozott: míg amaz mulékony anyagi erőszakra támaszkodik, ez a népek romlottságára számít; kell, hogy ellentárljunk a zsarnokság minden kísérleteinek. Az alkotmányos jogok egyik leglégényesebbike az adó megajánlása, kiróvási, és fölajtási jog. Az 1504. 1. t.-cz. az oly törvényhatóságok, mely törvénytelenül kirótt adót felhajt, vagy fizet — egyaránt hütlenség és árulás bűnével bünteti. Pártolja b. Huszár Károlyt, s nincs ellenére: hogy a törvénytelen katonai executio kiküldése ellen vissza-vagy felirjon a bizottmány — ámbár tudunk lehet, hogy sikertelen.

Ezen értelemben szólottak a felírás mellett Balogh János, Ersek Elek. A felírást Rác János az ugynevezett ösgyűlés által alkotandó bizottmányra kívánja ruháztatni. A határozatot, mely Veres József ismert tollából folyt, mely a tanácskozás szellemét nemcsak hiven visszaadja, de azt érveken gazdagabba, nyomatekben erősebbé teszi, s arról is bizonyosságot teszen, hogy a főjegyzői toll habár beteg, de a szellem ereje mellett mégis illetékes kezekben van — főbb vonásaiban külön. A bizottmány az összes haza általánosan kijelentett határozatahoz járul stb. kijelenti, hogy semmi nemű hű adónak, mely a törvényes országgyűlés által megajánlva nincs, behajtásához nem járulhat; arra segéd eszközket nem nyujthat. Annival inkább nem: mert az 1504. 1. t.-cz. értelmében a hitszegés és árulás bűnének részesévé lenne. Mellőzve a 48-iki törvényezikket, mint hogy erős védünk nekünk a mi ő törvényünk is — elő kell, hogy soroljuk azon hazai törvényeinket, melyek a közadónak meg-

határozási jogát kizárólag országgyűléseinknek tartják fenn. A Zsigmond, Albert, V. László, II. Ulászló decretumaik adóközzel határozmányaik az adó-megajánlást jogot a nemzeti tulajdonának nyilvánítják. Az Aprob. 3. r. 2. cz. 1. p. hasonló értelemben rendelkezik. Az 1692. márczius 15-ikén kelt ugynevezett gubernatori instr. 7. p. így szól: „Ne gubernator solus, vel cum consilio extra comitia regni, statumque scitum et consensum qualemuncque inpositionem facere possit.“ A második instructio 1693. ápril 29-kéről 8-dik pontjában így szól: „Neque extra comitia contributiones extra ordinarias, praeter eas, quae nobis seu pacis seu belli tempore, vigore diplomatis annuatim praestandas obtulerunt, imponere vel repartire.“ A thesaurarius instructioinak 2. pontja, 1693. ápril 29-ről így szól: „Quod igitur publica tributa spectat, ea sua majestas caesaria et regia pro diversitate temporum in propositionibus diaetalibus statibus proponi curabit; in quibus thesaurarii nostri regii non aliae partes sunt, quam juxta statum consensum et partitionem diaetaliter stabilitam tributa suscepta colligere, et in usus destinato convertere.“ A nemzet ezen jogáról azután is soha le nem mondott. Azon törvényeink sem évültek el, melyek mindazt a mit a fejedelem maga tanácsán kívül tenne, semminek nyilatkoztatták; és az oly tanácsosokat, kik az ország törvényei ellen vétének, mint a közszabadság ellenit súlyos büntetés alá helyezik.

Miután tehát amaz adó felhajtás körüli rendelvények annyi sarkalatos törvényeinket sértik; miután az adó megszavazása országgyűlés, beszédese törvényhatóságaink jogait tartozik: e megye képviselő bizottsága ünnepélyesen tiltakozik az adó törvénytelen, kényszerítő rendszabályok által czélba vett behajtása ellen. És azokat, kik ezen kényszerítő rendszabályokat elősegítik — minden következményekért felelősségre teszik. Azonban az adó önkéntes befizetése ellen gátolag hatni nem kíván; és helyesli azon főispáni eljárást, miszerint azon súlyos következményekre, melyek az adónak katonai executioikkal felhajtásából folynak — a községek figyelmébe kerülnek.

Vége a bizottság a kifejtett szellemben a főkományszékhöz felirattal határozott, melyet a június 26-dikán tartandó közgyűlés által újból megalakítandó képviselő bizottság fog fölterjeszteni.

A nagyobb fontosságú tárgyalások egyike a június 26-kára kitűzött, ugynevezett öszi gyűlés alkottó elemeire vonatkozott. Huszár Károly b. a véleményben van: hogy a 48-beli XVI. t. cz. a közgyűlés alkatrészeit tisztán meghatározza. Tehát a közgyűlés ezen alapon egybeolvad. A községek az eddig feljogosítottakon kívül képviselőik által jelenjenek meg. Korodi Samu főbíró a 48-beli II. kolozsvári t. cz. analogiájára 100 füstöt számláló község által két, kisebbek által egy képviselőt kíván küldeni. Erre megkezdődött egy hosszú vitaközlés, mely román atyáinkkal közlül többek által alírt protestation végződött.

Rácz János kívánja: hogy az öszi gyűlés a törvényben határozott 8 ft census alapján hívassék össze. Kívánja: hogy a törvény nemcsak egy érdekben, hanem minden érdekeket kielégítőleg alkalmazassék.

Szabó Lajos mint oly nemzet fia, mely ezredéves európai élete folytán ősi intézményeihez tántoríthatlan ragaszkodásán fogva nemzeti jogait a szarnokos negyedfél százados támadásai ellenében védni s fentartani elég erkölcsi erővel bír — a haza közigazgatási törvények iránt szintén határozottan tisztelettel viseltetik. 48-iki törvényeinket pedig, melyeknél szabadelvűbbeket — a mostanra fentartott zsidó emancipation kívül — Európa legszabadabb népei, Angliát is ki nem véve, nem ismernek; melyekért annyi nemes vértanú esett áldozatul; s maga szóló is oly hosszasan szenvedett azokért — éppen bálványozza. De ha arról világosságnak föl: hogy létezik ezekben a testvér nemzetségek elnyomására egy szó, egy pont — saját kezével szakítaná ki a törvénykönyvből azon lapot. A törvény világosan rendelkezik, melyhez semmi kétség nem fér. A törvényhozó nem akarta, nem is akarhatta az értelmi súlyt a tömegek nyers ereje által paralyzálni, vagy éppen legyőzteni. A magyar nemzet multja kezeskedik: hogy soha senkit, nem fejedelmét, sem testvéreit megosolni nem kívánta. Nekünk nem egy más ellen — nekünk egy más mellett a szabadság közös ellensége ellen kell a küzdelemre készülnünk. A magyar nemzet a testvér nemzetségek irányában felelősséget vállal — testvéri jogját nyújtja. Minél fogva a felelősség sulya azokra fog, azokra kell hogy nehézkedjék, kik a kinyújtott ösztöne testvéri karokat magoktól eltasztják. A közgyűlés alkatrészeit illetőleg, a törvény azon világos rendelkezése szavaz, mely a 48-diki XVI. t. cikkben világosan semmi más törvény által föl nem tételezett értelemben meghatározza: hogy addig, míg a magyar miniszterium a megyei szerkezetet illető törvényjavaslatát az országgyűlésnek előterjesztésként, az országgyűlés intézkedni fog — kik alkotják a közgyűlést; s mi ennek teendője?

Erre Groz János aljegyző hosszú román beszédben felelt: hivatkozván a 8 ft-ot illetőleg a 48-diki kolozsvári II. t. cz. analogiájára; hivatkozván azon fontos indokokról, miszerint a népet már csak azért sem kell az alkotmányos jogok élvezetéből kizárni: hogy ennek az alkotmányos kifejlődésre legyen iskolája. Beszéde arra is vonatkozott, miszerint ők nem kívánták a vitaközlést azon térére vinni, mint az előtte szóló stb. Hasonló szellemben szóltak még a tordai, egerbényi és indali görög-egyesült esperes urak. Mi ellenében Ersek Elek, Balogh János és Tóth Károly ügyvédek kifejtették; ugyszintén Gyárfás Domokos elmondotta, hogy a törvényt nem magyarázni, de megtartani akarjuk; hogy a törvényt magyarázása, kiszélesítése ott a hol szükség nem is a mi jogkörünkbe tartozik, az országgyűlési tárgy levén. Kasza Dániel tanár alapos szép beszédben fejtegette, hogy a 48-iki törvényhozó nemcsak szabadelvűleg, de egyszersmind ovatosan is járt el. Míg a törvényhatóságok igazgatását illetőleg, hogy ez a tömegek nyers befolyása alatt meg ne zavarassék, fokozatos választást, egy szűkebb körű népképviselést állított föl, addig a követi választást, az országgyűlési népképviselést közvetlen, lehető legszélesebb alakra fektette. Ezen elveket nem szabad összekavarni, mint melyekben a jog és rend elemei rejlenek. Tehát nem járulhat a 8 ft census alkalmazásához a hibásan és

gyűlésnek nevezett közgyűlés alkatrészeit illetőleg.

Főispán a többség akaratát enuncia: a 48-iki XVI. t. czikk b) pontja alatt elszámlált tényezők teszik a közgyűlés alkatrészeit, ezek birandván azon szavazati joggal. Egyszersmind a községek képviselői összejárára a szolgabírák utasítatnak, az összejárást következében a közgyűlés június 26-án megtartani határozatván.

Erre Rácz János több mások aláírása alatt protestatit jelentett be, kijelentvén, hogy így levén a dolog, míg az országgyűlés nem határoz, a protestatit gyűléseinkben részt nem vehetnek. Volt ki a protestatit nem akarta fölvetetni. Azonban ezen vélemény, csak mint egyéni vélemény tekintetű, a gyűlés ezt nem osthatta. Szigethi Samu dr. ha jól fölfigyelt egy hosszabb beszédében megemlítette Belgium és Svájc példáját, hol a különböző fajok és nyelvek az alkotmányosság aegise alatt szépen megférnek. Végre megrótt egy tisztviselő hevesebb felszólalását, megmondván, hogy burocraticus tekintélyt gyakorolni nem szabad. (Folytatjuk.)

Boos. Tisztelt szerk. Ezen helység Kolozsvárhoz két óra járány, s Tordához ugyanannyi távolságra fekszik, és itt olyan dolog történt, a melytől méltó nyilvánosság elbe hozni. Ugyanis a románok husvétja első napján délután vesemnyekor, a görög-egyesült lelkész, Duka Mihály, a templomban egy irományt olvasott föl, a mely, saját szavai szerint, a püspöktől Balázsfalváról érkezett, s a melyben megbízatik kihirdetni, hogy ezután a papok választanak f. bíróit és jegyzőt. Mondá, hogy neki a jelenlegi jegyző nem kell, hanem kell olyan, a ki románul írjon; ezentúl a románok ne féljenek a magyartól, hanem álljanak vele szembe, s ha valamit szól, fogják meg és lökjék félre; továbbá a melyik román most jól van a magyar urakkal, azt kevés idő múlva megbotozzák, mert az urakkal egy tából enni cseresznyét keserű. Mindezen izgatóságok által feltűzelve Pap Demján a templomban felkiáltott: ha így van a dolog, én Marosán Zahariát és fiát Gavrilát, mint peres társomat, megölöm. Ezt a f. bíró a szolgabíróknak feljelentette; rögtön erre az alispán és szolgabíró kiszállottak a helyszínre, s néhány tanút kikérdeztek, kik is az egészet tisztán bevallották. A nyomozás további eredményét nem tudom. Mózsa Pál, m. k. boosi birtokos.

Vargyas. — Máj. 21. 1861. — (Népiszkola Széchenyi-alapítvány.) A vargyasi unitária ekklesia még 1846 dik évben oly intézetté rendezte vala iskoláját, hogy a község nevédekét, minden megkülönböztetés nélkül, erkölcsös-keresztényvallásos s korszerű polgári nevelésben oktatásban részesíthesse.

Tovább fejlesztési e közéleti intézet jótékony hatását a nép értelmese nevelésére volt tüzetes irányunk, midőn e székes község keblében a „Széchenyi“ örökül névhez kötött alapítvány, a közelebb mult évben május 20-án tartott gyáztisztelt alkalmával indítványoztatott. — A boldog emléktű nagy férfin, mint emberség barátja, a népek szellemi, és anyagi kifejlődését, s az erre vezető bizonyos utat „a népnevelést“ tartotta előhaladási irányul, s az alkotmányos haza szilárdítására nélkülözhetetlen tényezőül, azért hisszük, hogy tetteihez méltó emlékoszlop lesz az élők háladatos szívében a népnevelési alapítvány, mely a messze utódokat is kegyeletos tiszteletre indítja az iránt, kinek dícső nevet viseli; — ezért volt bizadalmunk a közügyek lelkes pártolóihoz emlékbeszédünk mellett felhívásokat is intézni, hogy a nagy név alatti alapítványnak létesítésére segédkeztek nyujtanak, s ez által mind a tanítói állomás illemből fizetéssel, mind a szegényebb sorsu gyermekek lehető segélyezéssel gyámoltassanak, s kik e törekvésünk czéljához, mint a korhaladás igényéhez tetleges segéllyel járulnak, s még járulni fognak, azok iránti háladatos köszönetünk nyilvánítására az adományozásokról közléseinket e hirlap útján megkezdjük és folytatjuk; a mint az adományok az ivenk mellett megküldettek: Vargyas: Dániel Gábor 50 ft. Báró Rauber Mária, Dániel Gáborné 50 ft. 1-ső iv. Baroton: id. Zatureczky István 5 ft. 2-dik iv. Fülöp: Boda Károly 2 ft. Boda Imre 1 ft. Karácson György 40 kr. 3-dik iv. Kolozsvárt: Pákei Lajos 10 ft. Gálfalvi Imre 5 ft. Mikó Sámuel 3 ft. öz. Deákinő, Barra Tresia 1 ft. Zsigmond Elek 4 ft. Gyergyai Ferencz 3 ft. Hajos János 2 ft. Kovács Antal 1 ft. Sebe Samu 2 ft. Mátéfi Károly 2 ft. id. Fekete Pál 2 ft. Buzogány Áron 1 ft. Ferenczi, Mózes 1 ft. Demény László 1 ft. Nagy Lajos 1 ft. Szász Ádám 1 ft. Pákei Miklós és Lajos testvérek 1 ft. 4-dik iv. Kolozsvárt: Várdi György 1 ft. Fejér Márton 10 ft. Bartha Zsuzsanna özvegy Gyergyai Ferencz 2 ft. Bartha Borbála öz. Bokros Lajosné 2 ft. Ürmösi Sámuel 4 ft. Merza testvérek 1 ft. Désfalvi Pataki József 5 ft. 5-dik iv. Fülöp: Vargyas: László József 1 ft. Schmid Otto 1 ft. 6-ik iv. Széplakon: Horváth Gábor 10 ft. 7-dik iv. Vargyas: Imecs Mózes gyűjtött 3 ft. 80 kr. 8-dik iv. Oloszteleken: ev. ref. esperest Benedek József 2 ft. 9-dik iv. Dersbe: Kis Pál musnai ref. pap és esperes 1 ft. Bodor Pál kányádi ref. pap 1 ft. Köllönte József Petki ref. pap 1 ft. Incefi József unitár. esperest 1 ft. 10-dik iv. Magyarországon Székes-fehérvárt: Báro Splényi Henrik 10 ft. Miskei Ferencz 2 ft. Kovács Pál 1 ft. Rozgonyi György 1 ft. Molnár Imre 2 ft. Rosty István 5 ft. eörsi Nagy Antal 2 ft. 11-dik iv. Pánádon: Báro Splényi Antalné Dániel Emilia 5 ft. B. Splényi Antal 2 ft. B. Splényi Albert 2 ft. 12-dik iv. Bölön: Barabás Sándor 50 kr. Bakó János 35 kr. Gáspár Bogdán 30 kr. Egy névtelen 20 kr. Fodor Anna 25 kr. 13-dik iv. Bölön: Nagy Esaias 2 ft. Nagy István 1 ft. Löff Áron 50 ft. Breuer Antal 30 kr. 14-dik iv. Baroton: Zatureczky László 4 ft. Zatureczky Károly 2 ft. 15-dik iv. Demeterfalván: Páfi Dénes 5 ft. Páfi Sándor 1 ft. Török Sámuel 50 kr. Boneza György 50 kr. Osváth Márton 30 kr. 16-dik iv. Kolozsvárt: Gróf Beldi Ferencz Dániel Zsófia 5 ft. Egy más 5 ft. G. Lázár Miklós 5 ft. Valaki 5 ft. dtto 3 ft. Báró Bornemisza János 3 ft. Beldi Gergely 2 ft. dtto 2 ft. Simény György Kelemenekén 2 ft. B. Heuter József 2 ft. B. Orbán Balázs

3 ft. 17-dik iv. Kolozsvárt: Stein János 1 ft. 40 kr. 18-dik iv. Ravában: Arkosi Dénes esperest 2 ft. Nehány papok összesen 2 ft. Arkosi Mózes 25 kr. Konez Lajos Szombalfalván 5 ft. 19-dik iv. Szt-gerliczén: Kelemen István 50 kr. Csép Lajos 50 kr. Hadnagy Pál 20 kr. Gyöngyösi Dénes 25 kr. Györfi Lajos 25 kr. Györfi Sándor 25 kr. Farkas György 50 kr. Egy valaki 25 kr. Más 25 kr. Csongvai Károly M. Várárhelyt 1 ft. Jakab János M. Várárhelyt 1 ft. Dersi Biás István 50 kr. Ágya Dániel 50 kr. Cispékes Péter 30 kr. 20-dik iv. Mig a tanítói állomás, változás miatt ürességben volt fizetéséből tökécsített 32 ft 13 kr. 21-dik iv. A kolozsvári t. nemes tanács s e község adományozott 25 ft. — összesen 357 ft. 18 kr. oszt. ért.

Közli a vargyasi iskolai Igazgatóság.

Lozsádon, május 26-kán s több következő napjain tartá a V. Hunyad-Zarándi egyesült ev. ref. egyház-megyei rendes részletes zsinatát. A czinterem kapuján lengő fekete lobogó előre hirdeté, hogy Lozsádon nagyobb ünnepele leend mint csak zsinat tartás, ugy is lön, 9 órákor t. esperes ur a gyűlést a papilakban megnyitván, felhívá hivatalársait, a felelhetetlen nagy honfi gróf Teleki László emléke megünneplésére, a melyre már előre fel volt kérve a lozsárdi egyház előjárótól. Fél 10-re megkonduktak a gyázt hirdető harangok. A t. esperes urat a papság, a már zsfolásig tömve volt nagy templomba kíséré a hol előbb dévai lelkész t. Baló ur megható imát mondván, a Hymnus eléneklése után, o. boldogfalvi lelkész t. Fabri József ur lépett a szószékbe, és híven esettél, hogy ki volt gróf Teleki László. Az ünnepelet a Szózat rekeszté be. Az ezt követő ebédén több lelkes pohár köszöntés volt a hazáért, a nemzetért, a protestans vallásnak az absolutismuson nyert diadalmáért sat. többek közt egyház-megyei főgondnok mlg. B. L. érzékenyen tolmácsol, hogy a protestans vallás, minden nyomtatása daczára, nem gyengült, sőt erősödött, például emlitvén fel Lozsád helységét, mely mindenfelől idegen elemmel van körülvéve, s még is nemzetiségét, és vallását tisztán egy megtartotta, hogy jelenleg is több mint 800 reformatus lélek magyarul imádja benne Istenét. Másnap 27-dikén kezdődött meg a tanácskozás. A tárgyak közül ketőt említek fel: az egyik a mult évi köz-zsinati jegyzőkönyv 69. pontja, mely véleményadás végett az egyház-megyeihez kiküldetett, melyre több órai heves vitaközlés után határozatott, hogy mint olyan, mely az átkos dislocatio esiráját, és a nepotismus erősödését magában rejt, merőbe vetessék el, és a köz-zsinatra menő követek, annak érdemleges tárgyalása ellen óvakodjanak, a másik a jövő 1862-dik évben ezen egyház-megyében tartandó köz-zsinat, melyre határozatott, hogy minthogy ez egyház-megye, a közelebbi forradalom által erősen megromgáltatott, népességéből sokat veszített, s azon jöltévek, kik máskor a zsinat tartására nagy befolyást gyakoroltak, részint végképpen elpusztultak, részint ugy elszegényedtek a közelebbi nehéz idők miatt, hogy igen kevés részben, segíthetik a papságot a köz-zsinat tartásban minék következtében, a követek kérjék a köz szt. zsinatot, hogy ezen V. Hunyadi egyház-megye köz-zsinat tarthatása végett, csatlottassék egybe a közelebbi Fejérvári egyház-megyével, mert különben nem érzi magát arra elég erősnek, hogy a zsinatot kebelében a protestans vallás szellemében megtarthassa. B.

A szűkölködő volt honvédek számára adakozók névsorának (Folytatása.) gr. Bethlen Farkas 10 ft. gr. Kornis Ferencz 5 ft. Zeyk Miklós 5 ft. Bors Albert 3 ft. B. L. 10 ft. H. D. 5 ft. Sz. Miklós 5 ft. Pataki Sándor évenként 3 ft. ifj. Horváth Lajos 5 ft. Sala Sámuel 2 ft. Névtelen 20 ft. N. Károly 5 ft. gr. Teleki Lajos 5 ft. Bányai Vitális évenként 10 ft. Szili Alajos 2 ft. Lukács Ferencz 2 ft. Tamási János 2 ft. Veisz Samu 1 ft. Jánosi Gerő 1 ft. László József 2 ft. Hegedűs Sándor 2 ft. Nuricsán Kristóf 2 ft. Minorich Károly évenként 15 ft. Minorich Károlyné ifj. Csulak Dániel 1 ft. Krémer Ferencz 1 ft. Magyari Mihály 1 ft. Ferenczi József és neje Ince Julianna 4 ft. B. Bornemisza Ignác 5 ft. Gr. Tholdalagi Mihályné 5 ft. B. Bornemisza Ignác 10 ft. Szabó Ferencz és neje 10 ft. Belényesi Zsigmond 2 ft. Csánádi Sándor 5 ft. Kecskeméti Soma 5 ft. Keresztes Áron 1 ft. Szabó László 1 ft. Dálnoki Károly 2 ft. Bitai Mátyás 1 ft. Gyárfás József 1 ft. Bernád Elek 2 ft. Imre László 2 ft. Bodó Dávid 2 ft. Faragó József 5 ft. Tokai János 1 ft. Horváth Lajos 1 ft. Boér Miklós 1 ft. Szalánczi Lajos 1 ft. Fosztó László 1 ft. László János 1 ft. Nyerges József 2 ft. Murvai István 2 ft. Hancz Pál 5 ft. Kovács Imre 5 ft. Novák Izsák 2 ft. Nagy Samu 1 ft. Márton Károly 1 ft. Silvester Gamaliel 2 ft. Szemerei Imre 4 ft. Egy utazó honvédtörzstiszt 2 ft. Egy más utazó 2 ft. Molnár János 2 ft. A kérői lelkész ur küldött 2 ft. 34 krt. Gocs 1 ft. Varga Lajos 1 ft. László Jakab 40 kr. Hancz György 50 kr. Somlyai Lajos 50 kr. Bréyer János 1 ft. Bukovszki 30 kr. Valiz Ferencz 1 ft. Huszka József 1 ft. Szathmári György 50 kr. Rozinyák János 10 kr. Czeec 10 kr. Binder 20 kr. Feszt József 50 kr. Budai Károly 1 ft. Fröhlich Vilmos 2 ft. Hadadi István 50 kr. Demján János 1 ft. Putnoki Samu 1 ft. Törpényi Lajos 1 ft. Máté Károly 1 ft. Névtelen 1 ft. Teleki Eduárd 2 ft. Diószegi Ferencz 16 kr. Török Sándor 1 ft. Oláh Józsefné 1 ft. Demény Mihály 2 ft. Vagner Frigyes 60 kr. Egy küllüllömléki 1 ft. Horváth Pius 2 ft. Biásini Domokos évenként 10 ft. Biásini Domokosné évenként 10 ft. Ladányi Sándor évenként 5 ft. K. J. 30 ft. Ujfalvi Sándor évenként 5 ft. Lukács Ferencz évenként 5 ft. Gr. Teleki Miksa 50 ft. Hines Samu 2 ft. Gspan Károly évenként 12 ft. Tompa Lajos évenként 5 ft. Miller Mihály évenként 10 ft. Bucz Ferencz évenként 10 ft. Henczenberger Ferencz évenként 5 ft. Gálfi Károly 5 ft. Nemes József ügyvéd 10 ft. Tamási Antal 5 ft. Gyergyai Ferencz 2 ft. Burján Sándorné 2 ft. A máj. 30-án rendezett hangverseny tisztjövödelme 390 ft 36 kr., az eddigivel összesen 2335 ft 7 kr. o. é., 150 ft urb. papir és 6 cs. arany. — A fennebbi egyleti pénztárnok azon t. cz. részvényes és alapító urakat, kik az eddigi aláírasi ivenk magukat bejegyezték 3 évre s még nem fizettek első az első évi járandóságot befizetni méltóztassanak. (Folytatjuk.)

KÜLÖNFÉLÉK.

— A helybeli választásoknál tegnap többséget nyertek: levéltárnokságra: Bágyi Mihály, számvevősegre: Tompa Lajos, ígatóságra: Artz Rudolf, Elekes András, alorvos-ságra: Bartha és Gspán. Következnek a képviselők választása.

* Gr. Mikó Imre főkományszéki elnök önmaga, — mint a „S. Bote“-ban olvassuk — körútjában f. hó 6-kán Szebenbe ért. A városból kilencez nemzeti öltözött polgár, a város zászlójával s városi tisztviselők számos szezeken mentek elébe. Este a polgárság fényes fáklyászenével tiszteltette.

* A gyakori éjegések folytán, városunk elöljárósága s az erd. tűzkormányt társulat igazgatósága külön 100—100 főt jutalmat ígér, ki a gyújtogatót kézrekeríti.

— A Kolozsvárt levő n.-enyedi ev. ref. papnövelde közviszágálati rendje az 1860—61-dik év nyári felében. Junius 5-én d. e. 9—12 a hitt. IV-ik oszt. a ker. hittanból. 6-án d. e. 9—12 a hitt. III-ik oszt. a ker. erkölestanból. 11-én d. e. 8—12 a hitt. III. és IV-ik oszt. a homiletika és liturgiából. 16-án d. e. 11 órakor zene és énekből. 19-én d. e. 8—12 a hitt. III. és IV-ik oszt. a köz. ker. egyházi történelemből. 19-én d. u. 3—6 a hitt. I. és II-ik oszt. az elméleti bölcsezet és statisztikából. 20-án d. e. 8—12 a hitt. III. és IV-ik oszt. a szentírásmagyarázathoz. 20-án d. u. 2—4 a hitt. I. és II-ik oszt. zsidónyelv és régiségtanból. 20-án d. u. 4—6 a hitt. I. és II-ik oszt. a magyartörténelemből. A kolozsvári ev. ref. gymnasium és elemi tanoda osztályainak közviszágálati rendje. Junius 21-én d. e. 8—11 VII-ik gymnasialis osztály. 21-én d. u. 3—6 I-ső gym. osztály. 22-én d. e. 8—10 VI-ik gym. osztály. 22-én d. e. 10—11 I. II. III-ik oszt. a francziayelvűből. 22-én d. u. 3—6 II-ik gym. osztály. 24-én d. e. 8—11 V-ik gym. osztály. 24-én d. u. 3—6 IV-ik gym. osztály. 25-én d. e. 8—11 IV-ik elemi osztály. 25-én d. u. 3—6 III-ik gym. osztály. 26-án d. e. 8—11 III-ik elemi osztály. 26-án d. u. 3—6 II-ik elemi osztály. 27-én d. e. 9—12 I-ső elemi osztály. 28 és 29-én érettségi vizsgálat.

* A selyemtermelőket figyelmeztetjük, hogy termelői gubókát t. ez. Balogh Pálhó assz. a bécsi árkelet szerint készpénzzel beváltandja (lakása helyt, két-víz közt, 358 szám alatt) selyembogártojást vehetni vagy rendelhetni ugyanott, valamint Pap János, „kigyóhoz“ és özv. Barabásné „juhászhoz“ címzett kereskedésében, latját 2—2 ft 20 kron.

* Az itt járt fogarasi küldöttség a „Kr. Z.“ szerint Fogaras sz. kir. várossá emeltetését s a vidék hatósága alóli kivételét kérte a kir. kormányzástól.

— Az irodalom terén is ismeretes Kővári Józsa félbeszakasztott ügyvédekését ismét megkezdte, Tordán.

* A magyar tud. Akadémia nyelvészeti és szépirodalmi osztályainak jun. 3-diki ülésében Fogarasy János folytatá értekezését a személyragok viszonyairól, a birtok és tárgyragokról. Bizottság nevezetett, mely az akademiát a palotájára készült tervek közt teendő választásnál s az épület felső elrendezésének megállapításánál képviselje. A pesti polgári kereskedők, akademiára tett 3070 ft. adakozása jelentett be.

* Az országgyűlési szónokokat a „Sürgöny“ tovább jellemzi: Németh Albert „a vérfagyalló rendszer pókhálójáról s annak rémséges ködfátyolképeiről“ sok igazat mond, de oly menydörgéssel, hogy a legigazabb is elvesztíti hangját. Ő példájá, hogy omne nimium nocet. Beszéde színes tulipánokkal kivat cifra szür. Fekete színnel fekete alapja fest; schwarz in schwarz. Grabaries Ernő nedélyes mondókája mulattató toaszt lett volna valamely megyei lakomán. Humora előbeszédje elején a változás kellemével hatott a hallgatóságra. Szerencsétlenségére a Horátz-féle „sunt certi denique fines“ nem jutott eszébe. A humor nines kizárva a parlamenti szónoklatból; de Gr. ur addig humorizált, míg utóbb lehetetlen volt oly komolyan beszélnie, hogy komolyan vegyék. De ha már belelegegyedtünk, igazságtalanság volna meg nem emlékezni Sárközi Józsefről, ki körülbelül ugy beszélt hozzánk, mintha presbiterialis gyűlés lennénk. A nagy fülekről, a nem tudom kinek torkában akadt esontról s az azt kivenni invitált gólyáról (ez t. i. az országgyűlés) kiadomázva magát, illusztrálta, mint nyelte el Jónás a cethalát, vagy megfordítva, és aztán miképpen adta ki ismét? Nínivét s még néhány istentől elrugaszkodott várost is megemlegetett. Utóbb már Andrászi Gyulát is cethallal hasonlítá össze, mondván: „a mi gr. A. Gy. hasonlatosságát illeti a cethallal“ mit sok szép delnő bizonyára aprehtálnál fog tette. Buzna Lajos Rousseau contrat socialjának rövid kézi könyvét adta elő magyar nyelven. Igen szép könyv az a contrat social. Sajnos, hogy nem alkalmazható, hogy nem vagyunk a levegőben mint Mahomed koporsója, hanem bizonyos concret viszonyok közt élünk. Ugyanaz nap parlamenti mintabeszédek is hallottunk a művelt elméjű Gorove Istvántól, a hófeju és lángszívű Szentiványi Károlytól, ki pedig elég paprikáson szólt, Andrászi és Széchenyi gróftól. Ezt mondhatnók Trefort Ágostonról is ha azt nem mondia, hogy a „helytartóan magyar nyelven folytatja a Bach-rendszert.“ Tudni kellene, hogy vannak miniszterek és kormányférfiak, kik éppen ellenkező elveknek lónek áldozatai, mint a mikkel a nép gyanusítá. Érdekes volt Beniczky Lajosban látni: a tót fellengésnek magyar szívóssággal s erélyvel való egyesülése mily nemes eredményt szül. Mint lehet egyszerűséggel, benső tüzzel hatni, Tóth Vilmos is megmutatta, hogy a humor, magasztosabb lendület nem helyén kívüli törvényhozó teremben, és hogy költők sophismákhoz is értenek, ha kell, megmutatta szeretet Jókaink. Bösör-ményi tudókól a jóakarattól pezsgő, népszerű s nálunk szapora szónokfaj élén. Domahidy n mindenesetre túl tesz. Latinovics Vincze bele kap sorba mindenkibe, habár talentummal, de oly epés mindenben, mintha alig várná, hogy — veszekedjünk. Majd megjön ennek is az ideje.

* Az esztergomi adóexecutió, vulgo tatárduláslról közleményét a „Pesti Napló“-nak a hadi főparancsnokság „freche Lüge“-nek keresztelte. Ennek ellenében a „P. N.“ következő tényeket hozza fel: Lövy nevű izraelita kereskedőnél, miután a katonák kiettek, padlását élelmiszerek kutatása okából feltörték, s miután a tulajdonos

kértükre sem zárja be ajtáit, katonával strázsáltatják azokat. Trenker fűszerkereskedő házában 100-nál több szegert vertek, azokra aggatták löszerszámaikat stb. Löffler Mihály házában a zongorán a vitéz urak — dohányt vág-tak. Havany urnak igen drága ablak függönyeivel ugyan ők puskát bakkancsot tisztogattak, stöbbs efféle.

* gr. Szirmay huszár főhadnagya a 11. ezredben fogadott, hogy 40 mérföldet 40 óra alatt ugyanazon lovon fog benyargalni, s fogadását megnyerte. A bécsi prateren futott, 35 perczel előbb ért célhoz. A fogadási összeg 2—5000 ft. volt, mintegy 12,000 ft.-nyi külön fogadások is történtek.

— Máj. 30-kán tartott, mint írók, Laxemburgban az osztrák kabinetnek a magyar kérdés feletti értekezlete. Mint mondják, ez alkalommal a magyaroknak adható engedmények netovábbja határozottat volna el, s a császár kinyilatkoztatta, hogy ennél tovább menni semmi szín alatt nem fog. A mi magukat az engedményeket illeti, ezek valóban jelentékenyeknek mondatnak, s avatott körökben azt hiszik, hogy Magyarország talán megelégedett volna velök, ha február 26-dika előtt adattak volna; mintán minden kívánságuk teljesüldent a magyaroknak, csupán (?) a had — pénz — és kűlgyi lenne a közös birodalmi miniszteriumnak alárendelve. A had kiegészítési kivétel valamint a birodalmi (?) szükségletek kívánta költségek megszavazása a magyar országgyűlésre bízották. A magyaroknak engedményezendő miniszterium c szerint a bel-, vallás- és oktatás, a kereskedelem és igazságügy miniszterei szoríkoznék, kik a magyar országgyűlésnek felelősek lennének. A császár a magyar alkotmányra megesküdnek. — Látszik ebből, hogy a februári alkotmányt határozó körökben sem tartják zárkőnek, mert az idézett engedmények annak módosítását föltételezik.

— Jun. 5-dikén temették el Pesten a nagytudomány Márkfi Sámuel Sz. Benedek readü áldozat és a magyar királyi egyetem igazgatóját.

* Az adó-executio történetéhez. Keszthelyen zsidás cseh lovasok még az uri szoba padlatát is felszaggattak, s a lovakat bekötötték levert özvegyekhez. Zalaegerszegen szinte lovasok dulanak. Az alispán eleinte 6, most 30 lovas katonát tart, házából kiszorított, és a megyeházába volt kénytelen venni lakását.

* „W.-r.“-nek írják Pestről, hogy a felsőházban legelőször is Pálffy József gr. fog szólni és ez alkalommal III. Károly (VI. Károly es.) egy eredeti levelét fogja előterjeszteni, melyben a király Pálffy nádort felkéri, hogy használja fel befolyását arra nézve, hogy a magyar nemzetnél eszközölje ki az osztrák dynastia számára a personalis uniót.

* A „P. Hirnök“ írja: Egy határvédelmi képviselőt folytonosan zaklattak, hogy sorolja el nemzete kívánalmait. A képviselő végre türelmetlenül felelt: „Ha éppen tudni akarják: nem hiányzik más nekünk, mint az albai herceg s az inquisitio.“

* A „Hölgyfutár“ Rákosi Lászlótól egy verset közöl, melynek czíme: „Nemzeti fű egy honvéd sirján.“ R. L. ez alkalomból megjegyzi, hogy közel Vázchoz a Duna jobb partján van eltemetve egy elesett honvéd, kinek sirján háromszintű fű nő. Egyes szálai vörvörösek, fehérek és zöldek; némelyike külön is mutatja a hármas szint.

* Teleki László emlékére érmekeket vertek.

— Fegyverek. Pezerlongo János insbrucki fegyvergyárnok czege árjegyzéket küldött, melyben a megrendelni kívánóknak stuttzokat 32—200 ft, puskákat 45—200 ft, kétesővi puskákat 16—200 ft, revolvereket 36—100 frtért küldeni ajánlkozik.

* A „Preszb. Ztg.“ egészen biztos forrásból hallja, mikép a legújabb utasításokhoz képest Magyarországon a katonai adóbehajtás korántsem felfüggesztve. Sőtinkább annak a legkövetkezőtesb módoni kivitele meg van rendelve.

* A „Kr. Z.“ az itt felállított statariumról szólva, megjegyzi, hogy az előfordult tízesetek alkalmával főleg az izraeliták égtek. Ha e célzás akart lenni, megemlítjük, hogy az éjegések kezdetén pár zsidó, sőt román is szenvedett kárt, de akkor is valamint később csaknem kizárólag a magyar lakosokat érte a szerencsétlenség.

— Érdekes tudni, hogy Franciaországban jelenleg 350,000 szabadkőműves van, részint a „nagy kelet“, részint az ugynevezett „skót rend“ tagjai. Az egész földtekén 100 milliónyi szabadkőműves volna, számosan vannak kivált Indiában s Amerikában. Olaszországban csaknem minden művelt ember szabadkőműves, különösen a nemesség; így volt ez Franciaországban is 1789-ben. (P. Ll.)

* Egy angol lap Magyarországról. A „The Parliamentary remembrance“ londoni lap Deák F. beszédét egész terjedelemben közölve, bevezetésében többek közt ezt mondja: Az osztrák kormány azon pillanatban, midőn a világ előtt egy újdontat új alkotmánnyal parádezik, a legflagransabb törvénysértésnek adta magát Magyarországon. Magyarország alaptörvényeiben két dolog állott folyvást különös világosságban: hogy a király nem vihet be idegen (azaz osztrák vagy más) katonaságot az országba és hogy országgyűlés megszavazása nélkül semmiféle kormányokat kivetni vagy beszedni nem lehet. Az osztrák kormány Reichsratja első ülészaka alatt kimutatta, miként veti meg a törvényt, jóhiszeműséget és alkotmányos elvet, midőn egy csapásba combinalja mindkét alaptörvény megszegését. L. Russell azt mondá: „óhajta, hogy Magyarország élvezze szabadságait régi alkotmánya szerint, és hogy e szabadság élvezete összeférőnek találtsék a mostani dynastia fenntartásával.“ Ha ez nem történhetik, a hiba magában a dynastiában s rosz tanácsadóiban fog rejleni. Magyarországnál loyálisabb nemzet nem létezett soha. Magyarország mindenkor a törvény felelősségéhez ragaszkodott. Ő, az egyetlen régi és még alkotmányos monarchia Európában, Anglián kívül, bizonyára aljas árulás nélkül nem kaphat azon, hogy régi idők óta örökölt alkotmányát egy dynastia óhajtatásának való kedveskedésből feláldozza. Valódi fenség van azon maga tartásban, melyet elfoglalt, s azon tanuságban, melyet a világnak nyújt, azon nagy igazságról, hogy szilárd szabadság csupán a törvény védpajza alatt létezhetik. — Jelen időben a positio, melyet Magyarország elfoglal, a törvény bástyái alatt Ausztria fegyveres hadaival szemben, valamint a legnagyobbze-

rűbb látvány, egy politikailag a legfontosabb esemény a vilálg szemei előtt. Az észak-amerikai ügyek ezzel egybehangolva jelentéktelenek. Az európai béke és az alkotmányos szabadság reményei attól függenek, a mi most Magyarországon történik. Az angol miniszteriumnak szabad lesz, mint eddig tette, kerítő szerepet játszani Ausztria azon kísérletei irányában, melyekkel Magyarország régi alkotmányos szabadságait felforgatni iparkodik, akkor az európai béke fenntartásához kötött reményeknek vége: mert akkor jutalom van kitűzve minden nagyvárúgyó eselszővő előtt. Ha ellenben Anglia morális erőt nyújt azoknak, kik a törvény felsőségét s Magyarországi régi alkotmányát tartják fenn, akkor csekély remény marad a béketűrő számára, mert Magyarországi ki lenne elégitve s nem fog hallgatni semmi rajongó szavára.

POLITIKAI HIREK.

— Az olasz király közelebből a zászlóknak a hadsereg részére történt kiosztásakor napi parancsot adott ki, mely korántsem fénylik a békebiztosítások kövérségétől, mint a táviratok előre hirdeté, sőt az, ha nem is éppen csatára felhívó, de mindenesetre harcziás hangon van szerkesztve. A napi parancs imez:

„Tisztek, altisztek és katonák! Nemsokára 13 éve lesz, midőn fölséges atyám, a Ticinot, a haza szabadságháborujának megkezdése végett átlépve, átnyújtotta nektek a savoyai keresztes három színű zászlót s ezen látnoki szavakat mondotta: „Olaszország sorsa a teljesedéshez közeledik.“ Ti ezen zászlóval fényes győzelmek által feleltetek meg a szerencsés profecziának; a balsors e zászlót pillanatra megállította. A vitézség hatalma s a czél követésébenei szilárdság újból dicsően lobogtaták fel, távol vidékeken Európa legvitézebb hadseregeinek zászlói mellett. Ezután ráemlékezve Goito és Pastrenagora, a midőn a lombardiai téreken végig vonultatok, fényes borostyánokét vítatok ki Franciaország dicső sasainak segélyével. Erre a dicsőség új fénye áradt szét az egész félszigeten, s Olaszország népei, a midőn hozzátok siettek a nemzeti függetlenség zászlója mellé, oly dolgokat és tetteket míveltek, melyekre legközebb unokánk is hálával és szeretettel fognak emlékezni. — Olaszország sorsa teljesült. — Katonák! átnyujtom nektek ezen új zászlókat, az ismét szabaddá lett Olaszország nevében; a kivított csaták nevei vannak azokra jegyezve. Vitézségekre bízom a hűség és becsület ezen jeleit, melyen nyolcz százados vitézségéről híres házam címerei a függetlenségének visszaadott nemzet jelvényével egyesülve vannak.“

— Róma, jun. 2. A nemzeti bizottmány föl-szólitotta a lakosságot, hogy minden tüntetéstől tartóztassa magát. Nápoly, jun. 3. Teranóban és Fogliában a nemzeti ünnep megüldésében nem vett részt a papság.

— Garibaldi a palermói „unitárius egylet“ elnökéhez következő levelet írt: „Caprera, máj. 10. Elnök ur! En a Palermóban alapult olasz unitárius egyletnek köszönetet mondok azon tiszteletért, melyet díszelnőkévé lett választatásom által irántam tanusított. Angol lapokból értvén, hogy szó volna arról, Szádinia szigetét a pápának adni, inditva érzem magamat, önök társulata elé, a melynek most szerencsés vagyok tagja lenni, következő határozatot terjesztetni, melynek elveit szükség volna nem csak a társulatok, hanem az egész olasz nép közt is elterjesztetni: „Mivelhogy Krisztus e földön az emberek és népek közti egyenlőséget hirdetvén, ezáltal az emberiség háláját s szeretetét kiérdemelte — mi Krisztus vallásához tartozunk; mivelhogy a pápa, a bibornokok, szanfedisták, Olaszország minden zsoldosai s a Rómában egybegyűlt kékék a főakadály Olaszhon egységének, a polgárháboru gerjesztése s fenntartása által — mi a pápa vallásához nem tartozunk. Ez okokból határozzuk: Első és egyetlen czikk: hogy a pápa, a bibornokok sat. rögtön elhagyják lakhelyüket s a lehető legmesszibb távozzanak Olaszországtól, hogy e szerencsétlen olasz nemzet, melyet ők századok óta kioztak, magát véglegesen szervezhessen.“ A ki vagyok szeretettel s hálával önöké

Garibaldi J.

— Páris, jun. 2. A császár, mint mondják, Fontainebleauból visszatérte után Franciaország belsőjében tekintendi meg az erősségeket. Az udvar nem Vichybe, hanem Biaritzbe megy a fűrdői szakban. — A császár teljes megelégedését nyilvánítá Lavelette urnak konstantinápolyi működésével. — A „Patrie“ szerint Fuad pasa nagy fontosságú sürgönyöket kapott kormányától. Ezek szívére kötik, hogy a béke fönttartására mindent elkövessen, nehogy Törökország legszebb tartományaitól fosztassék meg. A nevezett lap hozzáteszi, hogy e sürgönyök bizonyosságai annak, miszerint a török kormány átlátja, hogy ha még egyszer nyugtalanságok tör-

nének ki Syriában, Európa gyökere orvosláshoz fogja. — Liszt Ferencz a francia becsületrend közepkeresztésévé lett.

— London, jun. 4. Russel lord a tegnapi alsóházi ülésben kijelenté, hogy Anglia sem az északi-amerikai egyesült, sem a déli államok kalózvagy hadihajójának, ha martalékkal jönnek, a kikötést sem az angol sem a gyarmatok partjain meg nem engedi. Franciaország ugyanazt fogja tenni. Az alsó házban az indiai vasutak részére 4 millió kölcsönt szavaztak.

— Ismét azt rebesgetik Bécsből, hogy az angol kormányval alkudozások kezdettek egy, a dalmát partokon angol hajók számára átengedendő állomás végett az európai Törökországban mindinkább fenyegetőbbé váló bonyodalmak folytán, s hogy a megegyezés biztosnak tekinthető. Ezt az angol és osztrák politikának kölcsönös közeledési jelül tekintik.

— Ragusa, jun. 2. Dervis pasát, ki az élelmszerekkel ellátott Niksichből tért vissza, a fölkelők feles számmal megtámadták. Az összeütközés kimenete még bizonytalan.

— **Ujabb.** Turin, jun. 6. Cavour tegnap halotti szentségekben részesült s ma reggel meghalt. Minghetti ideiglenesen a külügyi, Fantini a tengerészeti tárczát vezendi át.

— Pest. Miután az alsóház a készítenő felirat iránt az általános tanácskozást bevégezte s a részletes vitatkozásokra három napnál alig kivánta több, — biztosan föltehető, hogy jövő héten hétfőn a felsőház tanácskozásai is kezdetüket veendik.

Nyílt tér.

Becsületbeli kérdés merül fel, mics. gróf Béli Ferencz ur, és n-ölvesi birtokos Déési Sándor barátom közt, alólirt, kit ezen ügy azon okból érdekel, mert mult hó 18-án néhány egyén előtt Kolozsvárt mondott szavaim úgy értelmezettek, mintha gr. Béli Ferencz úr D. S. ról sértőleg nyilatkozott volna, — ezen nem nyilvánosan kinyilatkoztatta, hogy gr. Béli Ferencz Déési Sándor barátomról sértőleg soha, ellenben mint H. I.-re is hivatkozhatom, mindég mint becsületes és szilárd jellemű egyénről nyilatkozott; — kit alólirt is, valamint mind azok, kik it közlebből ismerik, csak is mint szeplőtlen becsületességű jellemet ismernek és ismerhetnek.

Ezen nyilatkozatot az igazság érdekében, valamint a félreértesések vagy érthetőségek elhárítása tekintetéből nyilvánossá tenni — becsületbeli kötelességemnek ismerem.

Kelt M. Palatkán. június 1-ső napján 1861.

Inczédi Zsigmond.

Küküllőmegyében tett útlamból történt hazajöttömmel meglepetve hallám, hogy felőlem alattomos gyanúsítók azon hazug hírt terjesztik, mintha én az osztrák kormány korában árulkozó lettem volna. Ezen hírt f. évi február végén vagy martius elején A. E. volt császári hivatalnok korában terjesztette volt, de miután ezért őt kérdőre vontam, P. Ignác, T. Sámuel, T. Károly és L. Ádám urak előtt bevallotta, hogy ő ezen hírt csak boszuvágyból költötte, nem tudván másképp boszút állani rajtam, azon sérelemért, hogy őt nem respectáltam, s általjában a hivatalosokat piszkoltam rossz eljárásokért, és magok feszengő viselkedéért, s teljességgel nem respectáltam. Ezzel a tény bevégettnek néztem, azonban e galád hírt most megújulni hallván s ön becsületesemre, mint bár ki más, éppen oly kényes levén én is, az egészet írt aljas koholmánynak nyilvánítom, s felszólítom, A. E. urat, hogyha már egyszer bevallott rágalmat titkon megújította volna, tessék bizonyításához fogni, elégtételt különben eszközölnök.

Felszólított, ha más terjesztette ez hamis hírt, mindenkit annak bebizonyítására, különben bár kit, ki azt költötte, tovább közli, alattom san vagy nyilván, a nélkül, hogy annak bebizonyítására sőtét zugából a nyilvánosság terére lépne, ezen aljas rágalmozónak, gyáva gyanúsítónak nevezek.

Torda, maj. 30. 1861. idő-b Kemény István.

Gabonaár Kolozsvárt június 6-kán 1861.

(Bécsi mérője osztrák értékben.)

Tisztbúza 6 frt — kr. Elegybúza 4 frt 86 kr. Rozs 3 frt 73kr. Árpa — frt — kr. Zab 1 frt 90 kr. Török-búza 3 frt — kr. Pityóka 2 frt — kr. Marhahús 18 kr.

T. és felelős szerkesztő DÓZSA DÁNIEL.

H I R D E T É S E K.

HIVATALOS.

(164)

Hirdetmény.

(4—3)

Folyó 1861-ik év. július 2-ik napján, déli 12 órakor a sz. ujvári országos fogda igazgatóságának irodájában az ezen intézethez az őrség ruházatjára szükségeltetű u. m.

310 $\frac{2}{3}$ rőf világosszürke 1 $\frac{3}{4}$ rőf széles posztó.
16 $\frac{13}{16}$ rőf buzavirág színű 1 $\frac{1}{2}$ rőf széles gallér és szegőnek való posztó.
250 rőf szótétzöld 1 $\frac{1}{2}$ rőf széles posztó.
125 rőf $\frac{3}{4}$ rőf széles Calicot.
229 rőf szerezsen szürke 1 $\frac{3}{4}$ rőf széles posztó.
641 rőf 1 rőf széles bérlésnek való vászon.
539 $\frac{2}{3}$ rőf 1 rőf széles lábravalónak való vászon.
253 $\frac{2}{3}$ rőf 1 rőf széles foszlánynak való sávoly.
280 $\frac{6}{12}$ tuczet nagy sárgaréz gomb.
56 $\frac{1}{12}$ „ kicsiny „ „
83 „ fekete csont „ „
41 $\frac{6}{12}$ „ szaru „ réz fülle.
130 „ 5 lyuku fehér csont gomb.
83 darab zöld posztósapka fénymázos szemernyővel, szükséges zsinor és rózsával és viaszos vászon borítékkal.

116 darab fehér selyem kitüntetési csillag.
1 „ ezüsttel szőtt kardbojt az őrpapcsnok számára.
25 „ selyem kardbojt.
1 „ 1 rőf hosszú fehér selyem poszmánt a négy első rangu főfelügyelő számára — szállítása végett írásos ajánlati tárgyalás fog tartatni.

Ezen szállítást kívenni kívánók a fenn kitűzött napig és óráig a szállítandó anyagokból mellékelt mintával és az egész szállításért esendő öszvegnék bantpénzül készpénzben leteti 10 százalékjával ellátot szabályszerűleg bélyegzett írásos ajánlatokat nyújtsák be az alírt országos fogda igazgatóságához.

Az ajánlatok tisztán — az ajánlónak veze ék és keresztjével és lakhelyével alá irandók és az ajánlat minden tárgyra nézve számmal és betűkkel kiirandó.

A szállítási feltételek az országos fogda igazgatóságánál a szokott hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Az országos fegyintézet igazgatósága
Szamos-Ujvárt. majus 29-én, 1861.

(162)
Sz. 93.

Hirdetmény.

(3—3)

Nemes Marosszéki képviselő bizottmánya f. évi szentgyörgy hó 24-kén tartott ülésében egy **baromorvosi** állomás felállítását 250 o. é. forint évi fizetés mellett elhatározván, a versenyezni szándékozók felhivatnak erre vonatkozó okleveleik beadása mellett a nemes Szék tisztiszéke előtt a kihirdetés napjától számítandó 4 hetek alatt magukat jelenteni. — M.-Vásárhely, majus 29-én, 1861.

Gr. Toldalagi Mihály, id. főtiszt.

(161)
Sz. 872.

Hirdetés.

(3—3)

Folyó 1861-ik év július 4-én déli 12 órakor a kir. országos fegyintézet irodájában 28 mázsa 50 font lámpalaj és 108 font fagygyugyertya szállítása végett egy írásos ajánlati tárgyalás fog tartatni.

A szállításra vállalkozók figyelmeztetnek, hogy írásos ajánlatokat ellátva az egész ajánlatról számítható 5 % bantpénzzel a fennevezett napig és óráig az itteni hivatalhoz benyújtsák, utólagosan benyújtott írásos ajánlatok nem fognak tekintetbe vétetni, az írásos ajánlatban az ajánlott mennyiséget tisztán még pedig számokkal és betűkkel kell kitenni.

Az ezen szállításra vonatkozó feltételek az itteni hivatalnál a szokott hivatalos órák alatt naponta megtekinthetnek.

A kir. országos fegyintézet igazgatósága.
Szamos-Ujvárt, majus 29-ik napján 1861.

NEM HIVATALOS.

(166)

Hirdetés.

(4—1)

A tordai sósfordói társaságnak, a szabályok értelmében, folyó évi június hó 30-dik napján d. u. 4 órakor **nagy gyűlése** fog tartatni, melyre a t. cz. részvényesek ezennel meghivatnak.

Tordán, június 8. 1861.

Idősb Kemény István,
sósfordói elnök.

(163)

Ezen szabad királyi Kolozsvár városa területén, a kétvíz közti tizedben 363 és 382 szám alatt létező nagy kiterjedésű telkek, a rajtok találtató új épületekkel — **igen kedvező feltételek mellett** — örök áron eladó. Értekezhetni irántuk a helyi lakó tulajdonossal.

(159)

Cserébe, pénztoldás mellett, kerestetik egy ház, mely közép-, magyar- vagy b.-királyutezában legyen, napsoron, jó karban. Bővebben értekezhetni b.-királyuteza 22 szám alatt.

(165)

(1—2)

Orvostudor Romershausen szem-essentiája.

Egy jeles gyógyszer a gyenge szemek látérete megerősítésére, meggyógyítására és megtartására.

Gyertyavilágítási tartós munkálás és nem elégséges világosság által előidézett szem gyengeségek ellen és a szemeknek erős szél, por stb. által okozott könnyű fájdalmaiban nincsen jobb gyógyszer ezen szem-essentiánál.

Kapható Kolozsvárt WOLFF JÁNOS gyógyszerész urnál.

(140)

Hirdetmény.

(4—6)

CSIKI JÓZSEF külső monostoruteza 59. szám alatt rendes raktárt tart mindennemű **épületfa és deszka nemekből**, különösen pedig találtatik nála asztalosok számára tökéletesen kiszáradt **fenyőfa deszkák**, fél czoll vastagságtól elkezdve minden fajta; szeszgyári felszereléshez szükséges különböző vastagságú fenyő- és bükkfa fosztnik, mindenféle gerendák, lécek stb. a legjutányosabb szabott áron.

ERKEL FERENCZ

nemzeti színházi első karigazgató

legujabb operája

B Á N K B Á N

a legrövidebb idő alatt zongora kivonatban 2 kézre a szerző saját alkalmazása szerint **meg fog jelenni.**

Előfizetési ára csak 4 forint.

Előfizetést elfogad STEIN JÁNOS Kolozsvárt.

Ugyanott kapható:

II-ik Rákóczy Ferencz

emlékirata a magyar hadjáratról 1703—1711.

Kiadja RÁTH KÁROLY. Ára 2 frt.

Szegéd táblázat

a kamatok gyors kiszámítására az új osztrák pénztérték szerint.

Összeállítá **Szábel Alajos** pénzügyigazgatósági segéd. Ára 1 forint.

Ugyanez német nyelven 1 forint.

Gr. Battyáni Lajos arczképe 1 frt.

Garibaldi életnagyságú arczképe 2 frt.

Gr. Teleki László arczképe 1 frt.

Palóczy László arczképe 1 frt.

Józsika Miklós legujabb regénye

MÁSODIK RÁKÓCZI FERENCZ.

6 kötet. Ára 6 frt.

Magyarország pacificatioja,

egy szabad szó a királyhoz és nemzethez.

Ára 20 kr.